

Стеценко Н.М.

Херсонський національний технічний університет

Фролова М.Е.

Херсонський національний технічний університет

Іванчук О.В.

Херсонський національний технічний університет

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

У статті висвітлено проблеми десоціалізації здобувачів вищої освіти через використання штучного інтелекту; розглянуто його вплив на особистість на психічному рівні. Систематизовано факти щодо наявності залежності рівня десоціалізації студентської молоді від користування штучним інтелектом. Представлено результати анкетування студентів щодо проблем, пов'язаних з процесом використання ШІ. Зазначено, що одним із головних аспектів десоціалізації є зниження рівня соціальних компетенцій, що є критично важливими для успішного функціонування у суспільстві.

Вказано, що десоціалізація здобувачів вищої освіти може бути спричинена різними факторами, серед яких технології та віртуальна взаємодія, зростаюча роль соціальних мереж, онлайн-комунікацій і віртуальних ігор, що може призводити до заміщення реальних соціальних взаємодій віртуальними. Це знижує бажання студентів вступати у реальні соціальні ситуації, ослаблюючи їхні соціальні навички і здатність до адаптації в реальному житті.

Таким чином, навчання на відстані та дистанційна освіта надає студентам більше гнучкості і можливостей, однак може також зменшувати їхню взаємодію з однолітками і викладачами. Відсутність фізичної присутності у класичних навчальних середовищах може призводити до відчуття ізоляції та обмеженості підтримки.

Використання ШІ також може вплинути на самооцінку студентів.

Взаємодія з ШІ є важливою складовою сучасного навчального процесу, але її не слід розглядати як альтернативу живим соціальним контактам. Викладачі та освітні установи повинні усвідомлювати важливість збереження людського фактору в навчальному процесі, що включає не тільки передачу знань, але й розвиток соціальних навичок та емоційної інтелігентності.

Щоб мінімізувати негативні наслідки, необхідно розробляти комплексні освітні програми, які поєднують використання штучного інтелекту з живою взаємодією. Важливо забезпечити студентам можливості для розвитку соціальних навичок, підтримки їхнього психічного здоров'я та сприяння їхній інтеграції у соціальне середовище.

Ключові слова: студенти, соціалізація, десоціалізація, штучний інтелект.

Постановка проблеми. Інтернет та інформаційні технології сьогодні заволоділи особистісним та соціальним простором значної кількості людей, особливо підлітків та молоді, і впливають на всі аспекти життя, включаючи освіту, революціонізують навчальні процеси та змінюють парадигми навчання і оцінювання знань студентів.

Інтеграція штучного інтелекту в освітній сектор відкриває безліч можливостей, що покращують

якість освіти, збільшують доступність освітніх ресурсів і дозволяють персоналізувати навчальний процес для кожного студента. Однак, використання штучного інтелекту не тільки відкриває перед студентами безпрецедентні можливості для здобуття знань, спілкування та культурного обміну. Разом із цими перевагами приходять і ряд викликів для їхнього соціального життя та психологічного самопочуття. Це і зумовило **актуальність** нашого дослідження, пов'язаного з ана-

лізом впливу штучного інтелекту та дистанційних технологій навчання на десоціалізацію студентів.

Десоціалізація здобувачів вищої освіти може бути спричинена різними факторами: технології та віртуальна взаємодія; навчання на відстані та дистанційна освіта; соціальна тривога та невпевненість. Відсутність безпосереднього контакту може також призводити до нерівномірного розподілу обов'язків у групових проектах. Деякі студенти можуть уникати активної участі в роботі групи, покладаючись на інших учасників. Це може призводити до конфліктів та зниження ефективності роботи команди.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальний аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми вказує на те, що у науці висвітлювалась тема соціальної дезадаптації людини в процесі використання соціальних мереж, проблема інтернет-комунікацій та їх вплив на сучасну молодь. Зокрема, цим питанням присвячені праці таких вітчизняних авторів: М. Нечипорука, С. Денисюка, Ю. Бабаєвої, А. Жичкиної, О. Філатової, В. Сілаєвої, П. Сівчук, Е. Акімової, Д. Кутюгіна, Т. Власенко та ін.

Питання комунікативної дезадаптації молоді розглядаються в працях міжнародних експертів: С. Тонг, Дж. Ентоні, Л. Лангвелл, Дер Хейд, А. Тоффлер, Дж. Вальтер.

Аспекти десоціалізації як зниження рівня соціальних компетенцій розглядаються у працях вітчизняних науковців, таких як: О. Дубчак, Е. Главінська, Д. Столбов, Р. Гнатюк, Ю. Данько, В. Воронкова, В. Нікітенко, Ю. Чаплінська «Ризики кіберсоціалізації: сьогодення і недалеке майбутнє»; В. Березан «Використання феномену кіберсоціалізації студентської молоді в підготовці майбутнього соціального педагога» та ін.

Проблемами використання штучного інтелекту також займаються І. Яковлев, «Використання штучного інтелекту під час проходження арт терапії»; Д. Мигуль «Нейромережі-ключ до розвитку людства»; Ю. Росоха «Штучні нейронні мережі»; Н. Ковальчук «Нейронні мережі: науковий прорив за останні десятиліття»; В. Шерстюк, Д. Чорний «Штучні нейронні мережі сьогодні». Якщо говорити про розробку проблеми використання штучного інтелекту у сучасній освіті, то необхідно виділити декілька праць: В. Гнатушенко, Н. Дорош, Т. Фененко «Дослідження помилок навчання в нейромережі», С. Субботін, А. Олійник «Нейронні мережі», І. Візнюк, Н. Буглай, Л. Куцак «Використання штучного інтелекту в освіті» та ін.

Серед зарубіжних дослідників – Diomidous M, Chardalias K, Magita A, Koutonias P, Panagiotopoulou. Nicolae Sfetcu, Molly Chiu.

Однак поза увагою залишаються проблеми, пов'язані з таким негативним явищем як вплив штучного інтелекту (ШІ) на десоціалізацію студентів закладів вищої освіти.

Метою даної статті є дослідження проблем використання штучного інтелекту та його вплив на психологічне здоров'я і процес десоціалізації здобувачів вищої освіти.

Поставлена мета передбачає вирішення таких завдань:

1. На основі аналізу літератури з проблеми дослідження визначити позитивні і негативні аспекти використання штучного інтелекту.

2. Дослідити вплив штучного інтелекту на психічний стан особистості.

3. Визначити вплив штучного інтелекту на процес десоціалізації здобувачів вищої освіти.

Для розв'язання поставлених завдань використовувались такі **методи дослідження**:

1. Теоретичні – метод системного аналізу соціально-педагогічної літератури, аналіз понятійно-термінологічної системи з метою теоретичного вивчення проблеми впливу штучного інтелекту на десоціалізацію здобувачів вищої освіти.

2. Емпіричні – спостереження, анкетування.

Експериментальна база: дослідження проводилось у Херсонському національному технічному університеті.

У дослідженні взяли участь 133 здобувачів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Соціалізація завжди була процесом становлення особистості. Місце і роль різних агентів соціалізації визначалися історичною добою. Займаючи разом з родиною чільне місце, церква згодом поступається школі, пізніше разом з останньою – засобам масової інформації. З розвитком інформаційно-комунікаційних технологій Інтернет упевнено рухається до п'єдесталу першості у справі впливу на формування свідомості підростаючого покоління [1, с. 42].

Хуррельман та Бауер визначають соціалізацію як процес індивідуального розвитку людської особистості в соціальному середовищі зі специфічними умовами життя [4]. Вони показують, що люди отримують мову, знання, соціальні навички, норми, цінності та звичаї, необхідні для участі та інтеграції в групу чи спільноту. Фактично соціалізація – це поєднання вольового конформізму та нав'язаних ззовні правил, опосередкованих очі-

куваннями інших людей. Таким чином, соціалізація впливає на соціально-структурну організацію спільного існування і одночасно досягає культурної та соціальної наступності [5].

У сучасному світі все більше проявляється зворотній процес – десоціалізація. Десоціалізація, або соціальна ізоляція, передбачає повну або майже повну відсутність контакту особистості з суспільством. Це може бути проблемою для людей будь-якого віку, хоча симптоми можуть відрізнятися залежно від вікової групи. Соціальна ізоляція може включати тривале перебування вдома та відсутність особистого спілкування з родиною, знайомими, друзями чи колегами. Соціальна ізоляція може призвести до почуття самотності, страху перед іншими або негативної самооцінки [6].

Спираючись на думку, Ю. Чернецької, можна стверджувати: процес десоціалізації сигналізує, що на певній стадії відбувається деформація особистості, що виникає внаслідок відчуження індивіда від інститутів соціалізації, які є носіями моральних, правових та інших норм. Результатом є руйнація попередніх позитивних норм і цінностей і засвоєння антигромадських взірців поведінки [3, с. 279].

Десоціалізація здобувачів вищої освіти може бути спричинена різними факторами:

1. Технології та віртуальна взаємодія – зростаюче використання технологій, зокрема соціальних мереж, онлайн-комунікацій і віртуальних ігор, може призводити до заміщення реальних соціальних взаємодій віртуальними. Це може знижувати бажання студентів вступати в реальні соціальні ситуації, ослаблюючи їхні соціальні навички і здатність до адаптації в реальному житті.

2. Навчання на відстані та дистанційна освіта – за останні роки зростає популярність дистанційної освіти, яка, хоча й надає студентам більше гнучкості і можливостей, може також зменшувати їхню взаємодію з однолітками і викладачами. Відсутність фізичного присутності у класичних навчальних середовищах може призводити до відчуття ізоляції та відсутності підтримки. Спираючись на дослідження Н. Стеценко, М. Фролової, дистанційне навчання має ряд особливостей, зокрема і психологічних, які можуть негативно вплинути на якість освіти, а саме-дистанційна взаємодія: відсутність прямої особистої взаємодії та спілкування з викладачами та іншими студентами може вплинути на якість освіти. Деякі студенти мають некоректне сприйняття інформації за рахунок відсутності контакту та соціальної взаємодії» [10, с. 1105].

3. Соціальна тривога та невпевненість – деякі студенти можуть відчувати соціальну тривогу або невпевненість у собі, що ускладнює їхню здатність до ініціювання нових соціальних контактів або активної участі в групових активностях. Це може призводити до відчуття відчуженості в середовищі, яке в інших умовах може бути сприятливим для соціальної взаємодії.

У контексті впливу штучного інтелекту (ШІ) на освітній процес, цей феномен набуває нових відтінків та викликає занепокоєння серед психологів та педагогів. Щоб зрозуміти психологічні аспекти десоціалізації студентів через використання ШІ, необхідно розглянути кілька ключових аспектів цього процесу.

Одним із головних аспектів десоціалізації є зниження рівня соціальних компетенцій, що є критично важливими для успішного функціонування у суспільстві. Соціальні компетенції включають уміння ефективно спілкуватися, розуміти та реагувати на емоції інших людей, співпрацювати та вирішувати конфлікти. Традиційно ці навички розвиваються через безпосередню взаємодію з однолітками та викладачами в освітньому середовищі. На думку О. Ващенко «соціальна компетентність – це характеристика особистості, здатність адекватно оцінювати навколишню дійсність на основі повноти знань про неї, які дають змогу зрозуміти основну закономірність соціальної ситуації, уміння знаходити інформацію в невизначеній ситуації й упевнено будувати свою поведінку для досягнення балансу між своїми потребами, очікуванням, сенсом життя і вимогами соціальної дійсності, уміння задовольняти бажання, спираючись на норми [11].

Однак, з поширенням використання ШІ в навчальному процесі, значна частина цієї взаємодії може бути замінена на взаємодію з машинами. Наприклад, студенти можуть отримувати відповіді на свої запитання від чат-ботів, використовувати віртуальних репетиторів для навчання та проходити тестування за допомогою автоматизованих систем оцінювання.

Віртуальні класи, хоч і забезпечують доступ до навчальних матеріалів з будь-якої точки світу, не завжди можуть замінити безпосереднє спілкування у фізичних класах. У традиційних навчальних закладах студенти мають можливість безпосередньо взаємодіяти з викладачами, ставити питання, обговорювати проблеми та брати участь у групових дискусіях. Ці види взаємодії сприяють розвитку навичок усного спілкування, аргументації та критичного мислення.

У віртуальних класах комунікація часто обмежується текстовими повідомленнями або заздалегідь записаними відео-лекціями. Така форма взаємодії не завжди дозволяє студентам розвивати навички невербальної комунікації, що є важливою складовою успішної соціальної взаємодії. Крім того, відсутність безпосереднього контакту з викладачем може знижувати мотивацію студентів до активної участі в навчальному процесі, що також негативно впливає на їхні комунікативні навички.

Штучний інтелект часто використовується для створення віртуальних команд та групових проєктів. Однак, комунікація у віртуальних групах суттєво відрізняється від спілкування у реальному житті. У віртуальних командах відсутній фізичний контакт, що обмежує можливості для розвитку навичок невербальної комунікації, таких як міміка, жести та інтонація. Крім того, у віртуальних групах складніше встановити емоційний зв'язок між учасниками, що може знижувати рівень довіри та співпраці.

Відсутність безпосереднього контакту може також призводити до нерівномірного розподілу обов'язків у групових проєктах. Деякі студенти можуть уникати активної участі в роботі групи, покладаючись на інших учасників. Це може призводити до конфліктів та зниження ефективності роботи команди. У традиційних навчальних закладах викладачі можуть спостерігати за роботою груп та коригувати їх діяльність, забезпечуючи рівномірний розподіл обов'язків. У віртуальних класах така можливість часто відсутня, що ускладнює контроль за процесом навчання.

Хоча такі технології можуть підвищити ефективність навчання та доступ до знань, вони не можуть замінити складні соціальні взаємодії, які відбуваються між людьми.

Відсутність соціальних навичок може мати серйозні наслідки для майбутнього професійного життя студентів. Багато професій вимагають високого рівня комунікативних здібностей, уміння працювати в команді та здатності до міжособистісних взаємин. Недостатня розвиненість цих навичок може знижувати конкурентоспроможність випускників на ринку праці, що, у свою чергу, може призводити до труднощів у пошуку роботи та побудові кар'єри.

Важливою складовою комунікативних навичок є вміння вирішувати конфлікти. У процесі навчання студенти часто стикаються з ситуаціями, що вимагають компромісів та вирішення конфліктів. Взаємодія з однолітками у фізичних класах

дає можливість розвивати ці навички, оскільки студенти змушені спільно вирішувати проблеми та знаходити шляхи до порозуміння.

У віртуальних класах конфлікти можуть виникати рідше, оскільки комунікація обмежується текстовими повідомленнями або асинхронними дискусіями. Однак, коли конфлікти все ж виникають, їх вирішення ускладнюється через відсутність безпосереднього контакту. Студенти не мають можливості бачити реакції своїх однолітків, що ускладнює розуміння їхніх емоцій та намірів. Це може призводити до непорозуміння та затяжних конфліктів, які негативно впливають на комунікативні навички студентів.

Ця проблема активно почала проявлятися з початком карантину через COVID-19, коли здобувачі освіти перейшли на онлайн навчання [7]. Через початок війни в Україні частина навчальних закладів не може повернутися до очної форми навчання через постійну загрозу життю здобувачам та співробітникам закладів освіти.

Один із аспектів впливу ШІ на психологічний стан здобувача освіти полягає у втраті емоційної підтримки. Живі взаємодії, які виникають у процесі традиційного навчання, забезпечують студентам не лише знання, але й емоційну підтримку з боку викладачів та однолітків. Викладачі можуть помітити, коли студент відчуває труднощі, і надати індивідуальну підтримку та поради. Взаємодія з одногрупниками сприяє обміну досвідом, емоційній взаємопідтримці та спільному вирішенню проблем.

Натомість ШІ, хоча й може ефективно надавати інформацію та допомагати у вирішенні академічних задач, не здатен надавати емоційну підтримку. Машини не володіють емоціями та емпатією, що робить їхню взаємодію з користувачами обмеженою в психологічному аспекті. Це може призвести до відчуття ізоляції та самотності у студентів, особливо у тих, хто схильний до інтровертності або вже має психологічні труднощі.

Використання ШІ також змінює соціальну динаміку в освітньому середовищі. Взаємодія з цифровими асистентами замість живих викладачів може створити відчуття відчуженості. Студенти можуть відчувати, що їхні потреби та проблеми залишаються непоміченими, що призводить до зниження мотивації та залученості у навчальний процес. Такий підхід може також змінити сприйняття студентів щодо значення освіти як соціального феномена, що має важливий вплив на їхнє майбутнє професійне життя.

З психологічної точки зору, важливо також врахувати феномен групової динаміки. Традиційне освітнє середовище надає можливість студентам взаємодіяти в групах, що сприяє розвитку командної роботи та лідерських якостей.

Ще одним важливим аспектом впливу ШІ на психологічний стан здобувачів освіти є підвищення рівня тривожності та стресу. Штучний інтелект надає можливість автоматизації багатьох аспектів навчального процесу. Наприклад, системи адаптивного навчання можуть аналізувати індивідуальні потреби та можливості студентів, підбираючи навчальні матеріали відповідно до їх рівня знань. Такий підхід дозволяє забезпечити індивідуалізоване навчання, яке враховує темп засвоєння матеріалу кожним студентом. Однак, автоматизація процесів навчання часто зменшує потребу в живій комунікації між студентами та викладачами. Застосування ШІ для оцінювання знань може викликати у студентів відчуття додаткового тиску. Машини оцінюють роботу студентів об'єктивно та неупереджено, що, з одного боку, зменшує ризик суб'єктивної оцінки з боку викладачів, але, з іншого боку, може створювати відчуття неминучості та безкомпромісності.

Студенти можуть відчувати тривогу перед автоматизованими тестами та іспитами, оскільки знають, що будь-яка їхня помилка буде негайно зафіксована і врахована. Це може призвести до підвищеного рівня стресу під час підготовки до іспитів, а також до страху перед помилками. У деяких випадках це може викликати перфекціонізм, коли студенти намагаються досягти ідеального результату, що підсилює їхнє емоційне напруження [8].

Використання ШІ також може вплинути на самооцінку студентів. Постійне порівняння себе з машинними стандартами може викликати у студентів відчуття недостатності та незадоволення собою. Особливо це стосується студентів, які мають низьку самооцінку або схильні до самокритики. Постійне сприйняття власних результатів як недостатніх може знижувати їхню мотивацію до навчання та викликати відчуття безнадійності.

З іншого боку, студенти, які досягають високих результатів завдяки ШІ, можуть відчувати зниження внутрішньої мотивації. Якщо успіхи стають результатом взаємодії з машинами, а не власних зусиль, студенти можуть втратити відчуття власного досягнення та задоволення від навчання. Це може призвести до втрати інтересу

до навчання та зниження академічних результатів у довгостроковій перспективі.

Використання ШІ в освітньому процесі може також сприяти розвитку різних психосоціальних розладів. Зокрема, ізоляція та зниження рівня живого спілкування можуть викликати депресивні стани. Відсутність емоційної підтримки та взаємодії з оточуючими може сприяти розвитку депресії, особливо у студентів, які мають генетичну схильність до цього розладу.

Також варто згадати про соціальну тривожність. Студенти, які звикають до взаємодії з машинами, можуть відчувати труднощі у живому спілкуванні. Це може призвести до соціальної тривожності, коли студенти уникають соціальних контактів через страх або незручність. Така ситуація може мати довготривалі наслідки, впливаючи на їхнє професійне та особисте життя. Тривожність розглядають як психічний стан, який виникає під впливом стресогенних факторів, і як феномен, супутній фрустрації соціальних потреб, і як специфічну особистісну властивість [12, с. 6].

З метою моніторингу якості та визначення проблем, пов'язаних з використанням штучного інтелекту в освітньому процесі, було проведено анкетування студентів. В опитуванні взяли участь 133 студенти таких спеціальностей: 121 – Інженерія програмного забезпечення; 122 – Комп'ютерні науки; 123 – Комп'ютерна інженерія; 125 – Кібербезпека; 022 – Дизайн; 126 – Інформаційні системи та технології; 174 – Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка.

Результати моніторингу представлені у вигляді діаграм (рис. 1–4).

Таким чином, ШІ може впливати і на мотивацію студентів до навчання. Використання технологій може знижувати інтерес до традиційних методів навчання та взаємодії з викладачами. Відчуття відокремленості та недооціненості в навчальному процесі може призвести до зниження інтересу до здобуття знань та досягнення академічних цілей. Студенти, які відчують себе відокремленими від навчального колективу, можуть перестати бачити сенс у своєму навчанні та ставити під сумнів власні здібності. Це може стати перешкодою для досягнення успіхів у навчанні та подальшій професійній кар'єрі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Зважаючи на вищезазначене, можна зробити висновок, що використання штучного інтелекту в освітньому процесі має значний вплив на психологічний стан здобувачів вищої освіти.

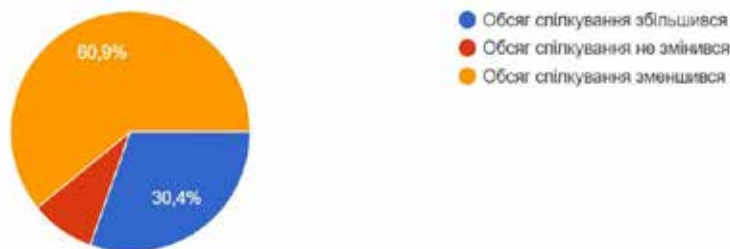

Рис. 1. Зміна обсягу спілкування в реальному житті за останні 4 роки

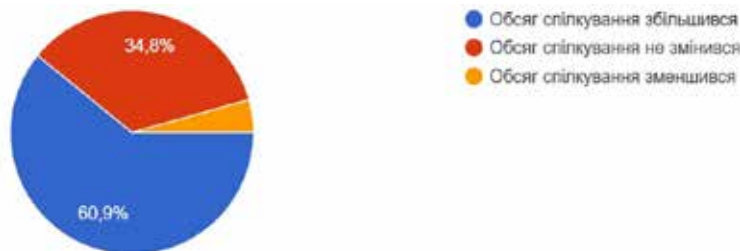

Рис. 2. Зміна обсягу спілкування в онлайні за останні 4 роки

Рис. 3. Співвідношення спілкування з реальними людьми відносно спілкування зі штучним інтелектом

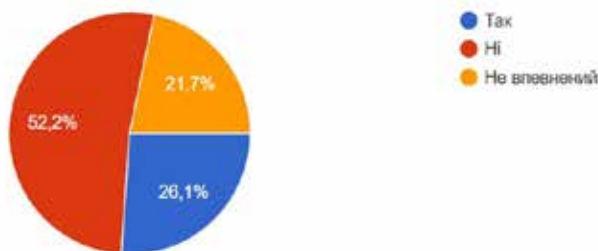

Рис. 4. Співвідношення бажаючих мати штучний інтелект у якості друга

Однак, штучний інтелект не може повністю замінити людське спілкування. Взаємодія з ШІ є важливою складовою сучасного навчального процесу, але її не слід розглядати як альтернативу живим соціальним контактам. Викладачі та освітні установи повинні усвідомлювати важливість збереження людського фактору в навчальному процесі, що включає не тільки передачу знань, але й розвиток соціальних навичок та емоційної інтелігентності.

Щоб мінімізувати негативні наслідки, необхідно розробляти комплексні освітні програми, які поєднують використання штучного інтелекту з живою взаємодією. Важливо забезпечити студентам можливість для розвитку соціальних навичок, підтримки їхнього психічного здоров'я та сприяння їхній інтеграції у соціальне середовище.

Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо у розробці стратегії психологічної

підтримки для здобувачів вищої освіти, спря- танням технологій і підтримкою соціальної мовані на збереження балансу між викорис- адаптації.

Список літератури:

1. І. Баграченко М. Сурякова І. Соціальна тривожність у міжособистісній взаємодії студентів. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. 2021. Вип. 10. С. 3–11.
2. Власенко Т.Т. Соціалізація молоді у соціальних мережах у період інформаційної війни (український контекст). Матеріали VI науково-практичної конференції «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах»
3. Нечипорук М.Л., Денисюк С.Г. Кібернетичні розлади: причини і шляхи подолання. Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27–28 квітня 2020 р. 2020 р. С. 534–536.
4. Чернецька Ю. Понятійна триада «соціалізація-десоціалізація-ресоціалізація» в контексті вивчення соціально-педагогічних проблем наркозалежних осіб. *Педагогіка вищої та середньої школи*. – 2016. Вип. 47. С. 275–281. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2016_47_53
5. Іващенко О. В. Формування соціальної компетентності учнів на уроках української мови та літератури на засадах міжпредметних зв'язків. *Методичний посібник*. Кривий Ріг, 2018. 46 с.
6. Diomidous M, Chardalias K, Magita A, Koutonias P, Panagiotopoulou P, Mantas J. Social and Psychological Effects of the Internet Use. *Acta Inform Med*. 2016 Feb;24(1). 66–68 pp. DOI: 10.5455/aim.2016.24.66-68.
7. Hurrelmann, K., and Bauer, U. (2015). “Das Modell des produktiv realitätsverarbeitenden Subjekts,” in *Handbuch Sozialisationsforschung*, eds K. Hurrelmann, U. Bauer, M. Grundmann, and S. Walper (Weinheim: Beltz Juventa), 144–161.
8. Hurrelmann, K. (2009). *Social Structure and Personality Development*. Cambridge: Cambridge University Press.
9. Nicolae Sfetcu. Desocialization in and after the pandemic. *SetThings*. 2020, DOI: 10.13140/RG.2.2.35832.06405
10. Molly Chiu. Knock the rust off your social skills after pandemic setbacks. Baylor College of Medicine. 2023. URL: <https://www.bcm.edu/news/knock-the-rust-off-your-social-skills-after-pandemic-setbacks>
11. Alethea Rachel Xi Ern Lee, Zahari Ishak, Mansor Abu Talib, Yi Ming Ho, Kususanto Ditto Prihadi, Abdul Aziz. Fear of failure among perfectionist students. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)* Vol. 13, No. 2. 2024. 643–651 pp. DOI: 10.11591/ijere.v13i2.26296
12. Joe Faretra. Lonely bloke ‘fell in love’ with AI chatbot after wife left – then it proposed to him. *Daily Star*. 2023. URL: <https://www.dailystar.co.uk/news/weird-news/lonely-bloke-fell-love-ai-29609541>

Stetsenko N.M., Frolova M.E., Ivanchuk O.V. PSYCHOLOGICAL PROBLEMS OF DESOCIALISATION OF HIGHER EDUCATION STUDENTS THROUGH THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

The article highlights the problems of desocialisation of higher education students through the use of artificial intelligence; its impact on the personality at the mental level is considered. The facts about the dependence of the level of desocialisation of students on the use of artificial intelligence are systematised.

The results of a survey of students on the problems associated with the process of using AI are presented. It is noted that one of the main aspects of desocialisation is a decrease in the level of social competencies, which are critical for successful functioning in society.

It is indicated that the desocialisation of higher education students can be caused by various factors, including technology and virtual interaction, the growing role of social networks, online communications and virtual games, which can lead to the replacement of real social interactions with virtual ones. This reduces students' willingness to engage in real social situations, weakening their social skills and ability to adapt in real life.

In summary, distance learning and distance education provides students with more flexibility and opportunities, but can also reduce their interaction with peers and teachers. The lack of physical presence in classroom environments can lead to feelings of isolation and limited support.

The use of AI can also affect students' self-esteem.

Interaction with AI is an important component of the modern learning process, but it should not be seen as an alternative to live social contacts. Teachers and educational institutions should be aware of the importance of preserving the human factor in the learning process, which includes not only the transfer of knowledge but also the development of social skills and emotional intelligence.

To minimise the negative consequences, it is necessary to develop comprehensive educational programmes that combine the use of artificial intelligence with live interaction. It is important to provide students with opportunities to develop social skills, support their mental health, and facilitate their integration into the social environment.

Key words: *students, socialisation, desocialisation, artificial intelligence.*